

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie ze skargi T. P. o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku T. P.
przy uczestnictwie M. P.

o podział majątku,

zakończoną postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2007 r., sygn. akt I CZ
(...), na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 listopada 2008 r.,

- 1. wznawia postępowanie,**
- 2. uchyla postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2007 r.,**
- 3. uchyla postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 11 grudnia 2006 r.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 11 maja 2007 r. Sąd Najwyższy oddalił zażalenie T. P. na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 11 maja 2007 r., którym odrzucono jego apelację od orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Od postanowienia tego wniesiona została skarga o wznowienie postępowania, w której jako podstawę wznowienia wskazano uznanie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego sprzeczność z Konstytucją art. 370¹ k.p.c., który stanowił podstawę odrzucenia apelacji bez wezwania do usunięcia braków formalnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W wyroku w sprawie P 18/07 z dnia 20 maja 2008 r (OTK-A 2008, nr 4, poz. 61 Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 370¹ k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art.

78 Konstytucji. W uzasadnieniu wyjaśnił, że regulacja nakładająca na sądy obowiązek odrzucania ze względu na dostrzeżone braki środków odwoławczych wniesionych przez profesjonalnego pełnomocnika, bez wezwania do ich uzupełnienia, stanowi ograniczenie dostępu do sądu drugiej instancji. Wyrok ten wszedł w życie dnia 5 czerwca 2008 r. i z tą datą zdyskwalifikowany w całości przepis art. 370¹ k.p.c. utracił moc obowiązującą. Okoliczność, że wyeliminowanie tego przepisu nastąpiło w trybie kontroli konkretnej zainicjowanej pytaniem prawnym skierowanym przez sąd orzekający, nie stoi na przeszkodzie wznowieniu postępowania w innych sprawach, w których zderogowany przepis determinował treść rozstrzygnięcia. Przepis art. 401¹ k.p.c. w obecnym brzmieniu nie różnicuje możliwości wznowienia postępowania w zależności od trybu stwierdzenia niekonstytucyjności. Z sentencji ani z uzasadnienia wyroku TK w sprawie P 18/07 nie wynika też, aby Trybunał zamierzał wyłączyć „wznowieniowe” konsekwencje swojego orzeczenia. Zasadne zatem jest przyjęcie, że wyrok TK w sprawie P 18/07 stanowi podstawę wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym zażalenie na wydane w tej sprawie postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu apelacji.

Nie przesądza to w żadnym razie o wyniku postępowania apelacyjnego, oznacza natomiast, że badanie wymagań złożonej apelacji powinno być przeprowadzone ponownie z uwzględnieniem stanu prawnego powstałego w następstwie derogacji art. 370¹ k.p.c. Aktualność zachowują zatem wszystkie wymagania apelacji określone w art. 368 k.p.c., różnica polega natomiast na tym, że z punktu widzenia sądu drugiej instancji apelacji zawierającej braki, a sporządzonej przez kwalifikowanego pełnomocnika, nie można traktować jako apelacji, która ulegała odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji na podstawie art. 370¹ k.p.c., a tym samym podlegającej odrzuceniu (art. 373 k.p.c.), lecz jako apelację zawierającą braki, do których usunięcia strona nie została wezwana. To natomiast następczo pozbawia podstawy prawnej postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające apelację, oparte na art. 373 w zw. z art. 370¹ k.p.c.

W skardze o wznowienie postępowania skarżący zakwestionował oba postanowienia – sądu drugiej instancji odrzucające apelację i akceptujące je postanowienie Sądu Najwyższego. W zakresie właściwości sądu do wznowienia postępowania art. 405 k.p.c. zrównuje podstawę przewidzianą w art. 401¹ k.p.c. z podstawami nieważności, wskazując, że właściwy do wznowienia jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, sąd instancji wyższej. Za zaskarżone orzeczenie takie uznać należy również orzeczenie

Sądu Najwyższego, który oddalił zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji oparte na art. 370¹ w zw. z art. 373 k.p.c. W obecnym modelu środków zaskarżenia zażalenie zakłada bowiem pełną merytoryczną kontrolę zaskarżonego postanowienia, czego nie eliminuje specyfika postępowania przed Sądem Najwyższym. Jeżeli zatem Sąd Najwyższy oddala zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji oparte na niekonstytucyjnym przepisie, to również „stosuje” ten przepis. Uzasadnia to zatem uchylenie zarówno postanowienia Sądu Najwyższego, jak i Sądu drugiej instancji.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 412 § 3 k.p.c.